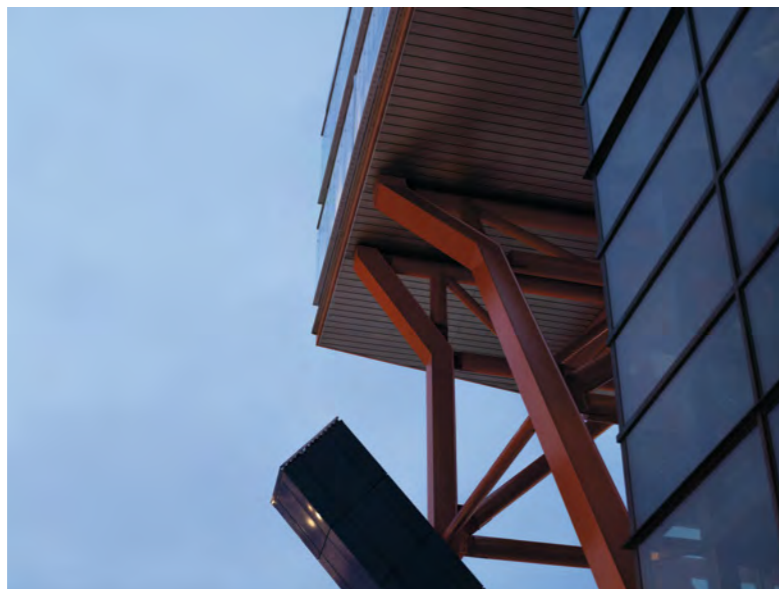

The logo for SUPO, consisting of the letters 'SUPO' in a white, bold, sans-serif font, positioned in the upper left corner of the page. The background is a low-angle photograph of a modern building's exterior, featuring a grid of dark window frames and a complex structure of reddish-brown metal beams against a clear blue sky.

SUPO

The text 'Vuosikirja 2021' in a white, bold, sans-serif font, positioned in the bottom left corner of the page. The background is the same low-angle photograph of a modern building's exterior as seen in the first block.

Vuosikirja
2021

Suojelupoliisin vuosikirjassa käsitellään vuoden 2021 ajankohtaisia kansallisen turvallisuuden ilmiöitä. Vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa on Suojelupoliisille tärkeää, ja siksi tänä vuonna ääneen pääsevät eri alojen asiantuntijat.

4-5

Korkealaatuinen tiedustelutieto on ulko- ja turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa välttämätöntä

6-7

Pakolaisvakoilun tavoitteena on kontrolloida ja vaientaa

8-9

Kriittisten toimintojen datan hallinta on osa tulevaisuuden huoltovarmuutta

10-11

Terrorismin uhka-arvio

12-13

Talibanin valtaannousu tarjoaa elintilaa al-Qaidalle Afganistanissa

14-15

Suojelupoliisi lukuina

16-17

Helpoin selitys ei yleensä toimi – mielenterveys on vain yksi tekijä terrorismin uhkan arvioinnissa

18-19

Kiristynyt turvallisuustilanne korostaa vastatiedustelun merkitystä

20-21

Radikalisoituminen verkossa muutti Suomen äärioikeistoa

22-23

Teknologia muovaa yhteiskuntia – ja Supo pyrkii ennakoimaan sen kehitystä

24-25

Suojelupoliisissa parannetaan vuorovaikutusta turvallisuusselvitysasiakkaiden kanssa

26-27

Suomalaiset luottavat Suojelupoliisiin

Korkealaatuinen tiedustelutieto on ulko- ja turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa välttämätöntä

Kun turvallisuustilanne kiristyy ja diplomaattisen tiedonvaihdon rooli kaventuu, tiedon tarve kasvaa. Lännen ja Venäjän vastakkainasettelu korostaa suomalaisia päättäjiä ja heidän päätöksentekoaan tukevan tiedustelutiedon merkitystä. Suojelupoliisin tavoitteena on, että tuottamamme korkealaatuinen tiedustelutieto on Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon välttämätön rakennusaine. Samaan aikaan korostuu myös Suojelupoliisin perinteinen rooli vieraiden valtioiden salaisen tiedonhankinnan torjunnassa.

Keväällä 2021 Suojelupoliisi nimesi eduskuntaan -suomalaisen päätöksenteon ytimeen - kohdistuneen valtiollisen kybervakoilun APT31-operaatioksi. Uusista tiedusteluvaihtoista on tällaisten tapausten selvittämisessä hyötyä, ja niiden avulla on voitu estää kybervakoioperaatioita. Kybervakoiuuryityksiä ei voi estää, koska useimpien järjestelmien on oltava yhteydessä avoimeen verkkoon, ja vakoiuliikenne kulkee tavanomaisen viestiliikenteen seassa. Tiedusteluvaihtojen myötä teot on mahdollista havaita entistä aiemmin, jolloin kybervakoiu jää usein yrityksen asteelle.

Loppukesästä 2021 Yhdysvallat liittolaisineen vetäytyi Afganistanista, ja Taliban otti nopeasti maan haltuunsa. Afganistanin mullistuksen vaikutukset nähdään vasta pidemmän ajan kuluessa. Seurattavia asioita ovat ainakin Afganistanin vakaus sekä muutokset terroristijärjestöjen toiminnassa. Talibanin valtaannousun myötä Afganistan säilyy terrorismin tukialueena. Suomen turvallisuustilanteeseen Afganistanin tilanteella ei ole toistaiseksi ollut välittömiä vaikutuksia.

Koronapandemia jylläsi koko vuoden 2021. Koronarajoituksiin liittyviä levottomuuksia on nähty useissa Euroopan maissa. Suomessa vastakkainasettelu ei ole ollut yhtä jyrkkää. Rajoituksia ja rokotteita vastustavien joukko on verrattain pieni ja taustaltaan kirjava. Koronatoimiin liittyvä liikehdintä ei ole toistaiseksi vaarantanut Suomessa kansallista turvallisuutta.

Joulukuussa 2021 poliisi vangitsi viisi miestä epäiltynä äärioikeistolaisesta terrorismirikoksista. Tapauksen tutkinta on tätä kirjoitettaessa kesken, mutta kokonaisuus vastaa pitkälle Suojelupoliisin terrorismin uhka-arviota, jossa äärioikeistolaisen terrorismin uhka on

noussut radikaali-islamistisen terrorismin rinnalle. Suojelupoliisi on uuden roolinsa mukaisesti antanut poliisille asiantuntija-apua tutkinnan kaikissa vaiheissa.

UUSI STRATEGIA SIIVITTÄÄ PARANTAMAAN TIEDONHANKINTAA, TOIMINTAKULTTUURIA JA YHTEISTYÖTÄ

Suojelupoliisi julkaisi uuden strategiansa syksyllä 2021. Haluamme sen avulla parantaa erityisesti tiedonhankintaa, toimintakulttuuria ja yhteistyötä. Suojelupoliisi hankkii tietoa, jota valtiojohto ja kumppanimme eivät muualta saa. Järjestelmällinen, tavoitteellinen ja kohdennettu tiedonhankinta on työmme kivijalka. Pelkkä tieto ei hyödytä, vaan se on analysoitava ja tarjottava päätöksentekijöille oikeaan aikaan ja selkeässä muodossa.

Suojelupoliisissa on ollut monta vuotta käynnissä iso muutos, jonka keskellä supolaiset ovat tehneet varsinaista työtään. Lähivuosina keskitymme uudenlaisen toiminnan vakiinnuttamiseen ja hienosäätöön. Samalla huolehdimme siitä, että Suojelupoliisin toimintakulttuuri tukee supolaisten onnistumista. Kehitämme johtamista, henkilöstön osaamista ja yhdessä työskentelyä. Suojelupoliisin on oltava entistäkin parempi työpaikka supolaisille. Työmme merkityksen ymmärrämme kaikki.

Strategiatyön aikana pyysimme sidosryhmiltämme palautetta. Se oli ilahduttavan myönteistä, mutta antoi toki eväitä parannuksiin. Suojelupoliisilta toivotaan erityisesti aktiivista vuorovaikutusta. Pyrimmekin oma-aloitteiseen ja suunnitelmalliseen yhteistyöhön, joka hyödyttää aina myös kumppaneitamme. Kuuntelemme kumppaneidemme toiveita, ja rakennamme yhdessä suomalaista tiedustelukulttuuria.

Yhteistyö on myös tämän vuosikirjan teema. Eri artikkeleissa näkyvät asiantuntijat Supon ulkopuolelta, koska hyvä lopputulos vaatii erilaisia näkökulmia ja osaamista.

Suojelupoliisin toimintaa läpivalaistaan jatkuvasti eri tavoin – ja hyvä niin. Valtioneuvoston joulukuussa hyväksymä selonteko arvioi tiedustelulakien parantaneen viranomaisten kykyä suojata kansallista turvallisuutta. Uudessa lainsäädännössä on aina hiomisen varaa, mutta olemme tyytyväisiä nykyisiin toimivaltuuksiin ja lakien toimivuuteen.

Suojelupoliisi on ollut pian kolme vuotta turvallisuus- ja tiedustelupalvelu. Uskon vakaasti, että tämä yhdistelmä on tehokas tapa järjestää sekä Suomeen kohdistuvien uhkien torjunta että ainutlaatuisen tiedon tuottaminen uhkien ennalta estämiseksi. Tarkasti kohdenetuilla panostuksilla Suomen kansallista turvallisuutta on

voitu ja voidaan mielestäni merkittävästi parantaa. Näin luodaan Suomelle mahdollisuuksia pärjätä yhä monimutkaisemmassa maailmassa.

Antti Peltari
Poliisineuvos, Suojelupoliisin päällikkö

Pakolaisvakoilun tavoitteena on kontrolloida ja vaijenta

Epädemokraattiset maat pyrkivät joskus vaikuttamaan maasta paenneisiin ihmisiin, vaikka he olisivat asettuneet uuteen kotimaahan. Mehmutin kuvitteellinen tapaus avaa pakolaisvakoilun todellisuutta.

Pakolaisvakoilu on ilmiö, jossa vieras valtio kerää tietoa ulkomailla asuvista entisistä tai nykyisistä kansalaisistaan. Tiedon avulla pyritään kontrolloimaan ja vaijentamaan toiseen maahan asettuneita ihmisiä tai ryhmiä. Useimmiten pakolaisvakoilun kohteena ovat ihmiset, jotka kuuluvat epädemokraattisessa lähtömaassaan poliittiseen oppositioon tai muuhun vallanpitäjien uhkaksi katsomaan ryhmään.

Vakoilun seurauksena tiedustelun kohde tai hänen läheisensä voivat joutua kotimaassaan viranomaisten häirinnän kohteeksi. Yksi pakolaisvakoilua harjoittavista maista on Kiina.

Seuraava kuvitteellinen tapaus kuvaa tyypillistä Kiinan harjoittamaa pakolaisvakoilua. Tapaus ei kuvaa mitään yksittäistä todellista tapausta, mutta siinä on monia tapauksia yhdistäviä piirteitä.

Mehmut saapui Suomeen vuonna 2010 turvapaikanhakijana Länsi-Kiinan Xinjiangista. Hänen veljensä oli osallistunut Xinjiangin vuoden 2009 Kiinan vastaisiin mielenosoituksiin ja siitä lähtien Mehmutin perhettä on vainottu. Mehmut sai turvapaikan Suomesta ja myöhemmin Suomen kansalaisuuden. Elämä Suomessa sujui rauhallisesti, ja Mehmut vaimoineen työllistyi suomalaisessa siivousalan yrityksessä.

Vuonna 2016 Mehmut palasi Kiinaan tapaamaan Xinjiangissa asuvia vanhempiaan. Matka ei sujunut odotusten mukaisesti. Huolimatta Mehmutin uudesta kansalaisuudesta, Kiinan tiedusteluviranomaiset hakivat Mehmutin vaimoineen kuulusteluihin heti heidän saavuttuaan. Mehmutin haluttiin vakoilevan muita uiguureja. Tarkoituksena oli kartoittaa Suomen uiguuriyhteisön tilannetta: kuinka paljon uiguureja Suomessa asui, ketkä heistä olivat hakeneet turvapaikkaa ja kuinka moni osallistui poliittiseen toimintaan, kuten mielenosoituksiin. Mehmutista ja hänen vaimostaan otettiin lisäksi tarkat biometriset tunnisteet vastoin heidän tahtoaan. Mehmut kieltäytyi yhteistyöstä tiedusteluviranomaisten kanssa ja onnistui lahjusten avulla poistumaan Kiinasta turvallisesti takaisin Suomeen.

Kiinan turvallisuusviranomaiset eivät silti luovuttaneet. He aloittivat säännölliset käynnit Mehmutin vanhempien kotona ja vaativat tarkkoja tietoja perheen ulkomailla asuvista lapsista. Tämän jälkeen he alkoivat painostaa

Suomessa asuvaa Mehmutia kiinalaisen WeChat-viestisovelluksen välityksellä vaatimalla tasaisin väliajoin tietoja Mehmutin perheen tilanteesta Suomessa. Yhteydenpito Kiinaan jääneisiin sukulaisiin on tästä lähtien ollut mahdollista ainoastaan Kiinan tiedusteluviranomaisten välityksellä. Kiinan tiedusteluviranomaiset ovat esimerkiksi vaatineet kuvia perheen matkustusasiakirjoista sekä kokovartalokuvat kaikista perheenjäsenistä päivän sanomalehden kanssa, jotta viranomaiset voisivat vakuuttua välitetyn aineiston ajantasaisuudesta. Kerran Mehmutin piti kuvauttaa koko perhe Helsingin Senaatintorilla, jotta Kiinassa voitaisiin varmistua heidän oleskelevan juuri Suomessa.

Toisinaan Mehmutille lähetetään kuvia muista uiguureista, joita hänen pyydetään tunnistamaan Suomesta. Mehmut sai myös toimeksiannon käydä kuvaamassa suomalaiseseen vastaanottokeskukseen majoitettuja uiguuriperheitä. Mehmut ei ole toteuttanut perheensä ulkopuolisiin henkilöihin kohdistuvia pyyntöjä. Kiinan viranomaiset ovat todenneet, että mikäli he eivät saa pyytämiään tietoja, Mehmutin perheenjäsenet Kiinassa ovat vaarassa. Viime vuonna Mehmut sai puhelun isältään, jota pidettiin vangittuna paikallisella poliisiasemalla. Kiinan viranomaiset lupasivat vapauttaa isän, jos Mehmut suostuisi yhteistyöhön. Mehmut kieltäytyi ja tämän jälkeen hän ei ole kuullut vanhemmistaan.

Kiinaan Mehmut ei enää uskalla palata. Hän pelkää, että hänet otettaisiin kiinni heti rajatarkastuksessa. Näin on käynyt useille hänen ystävilleen.

PAKOLAISVAKOILU EI OLE SUOMESSA RIKOS

Pakolaisvakoilu jatkuu erittäin todennäköisesti Suomessa myös tulevina vuosina. Suojelupoliisi esitti vuonna 2012 pakolaisvakoilun kriminalisointia, ja on edelleen sitä mieltä, että pakolaisvakoilun pitäisi olla yleisen syytteen alainen rikos. Uuden tiedustelulainsäädännön ansiosta Suojelupoliisi voi nykyään hankkia tietoa pakolaisvakoilusta ilman rikosepäilyä, jos konkreettinen kansallisen turvallisuuden uhka on olemassa. Kriminalisoinnin merkitys olisi ennen kaikkea yksilön ja Suomen oikeuksien ja etujen turvaamisessa.

RUOTSISSA PAKOLAISVAKOILU ON JOHTANUT TUOMIOIHIN

Tukholman käräjäoikeus tuomitsi vuonna 2019 ruotsalais-irakilaisen miehen kahdeksi ja puoleksi vuodeksi vankeuteen laittomasta tiedustelutoiminnasta. Tuomioistuimen mukaan mies vakoili lähes neljän vuoden ajan Iranin opposition edustajia Ruotsissa, Belgiassa ja Hollannissa.

Tukholmassa tuomittiin vuonna 2018 vankeuteen tiibetilaistaustainen mies, joka oli kerännyt tietoja Ruotsissa asuvista etnisistä tiibetiläisistä Kiinan pyynnöstä. Tuomio tuli törkeästä henkilöön kohdistuvasta laittomasta tiedustelutoiminnasta. Mies toimi Kiinan siviilitiedustelupalvelu MSS:n agenttina.

Vuonna 2009 uiguurimies tuomittiin vankeuteen samankaltaisesta toiminnasta, törkeästä henkilöön kohdistuvasta laittomasta tiedustelutoiminnasta. Vakoilun kohteena oli tuolloin uiguuriyhteisö.

Kriittisten toimintojen datan hallinta on osa tulevaisuuden huoltovarmuutta

Tietojärjestelmien arkkitehtuuri pitää suunnitella huoltovarmuuskriittisissä organisaatioissa huolellisesti, jotta data pysyy organisaation omassa hallinnassa.

Yhteiskunnan digitalisoituessa kriittistä dataa syntyy paljon. Dataa voidaan niin ikään yhdistellä ja analysoida entistä enemmän. Kehitys koskee myös yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja, kuten terveydenhuoltoa, logistiikkaa, finanssialaa ja teleyrityksiä, jotka käsittelevät suuria tietomassoja järjestelmissään.

On tärkeää, että huoltovarmuuskriittisissä organisaatioissa ymmärretään, millaista tietoa ne tietojärjestelmissään käsittelevät. Vähintään yhtä tärkeää on ymmärtää, mihin kaikkeen tietoon omalla henkilöstöllä ja tietojärjestelmien palveluntuottajilla alihankintaketjuineen on pääsy. "Datan suojaamisen kannalta on oleellista, että tiedon käsittelyyn sen koko elinkaaren ajan osallistuvat tietojärjestelmät ovat eheät ja hallinnassa. Vaikka järjestelmä olisikin joutunut ulkopuolisen käsiin, se ei välttämättä näy ulospäin eikä tunnu – ennen kuin on myöhäistä", muistuttaa WithSecuren tietoturvaohjaaja **Erka Koivunen**.

Kriittisen infrastruktuurin yrityksillä on hallussaan Suomen huoltovarmuuteen liittyvää luottamuksellista tietoa ja yritykset ovat tavallisesti toisiinsa kytköksissä niin Suomessa kuin Suomen rajojen ulkopuolellekin. Keskinäisriippuvuuden takia yhteen yritykseen kohdistuva uhka voi vaikuttaa myös toisen yrityksen toimintaan.

Huoltovarmuuskriittiset yritykset tai niiden tietojärjestelmien palveluntuottajat eivät ole pelkästään suomalaisessa omistuksessa. Yhä useampi huoltovarmuuskriittinen yritys on myös siirtämässä tietojärjestelmiään pilvipalveluihin, minkä seurauksena yritysten riippuvuus ulkomaisista palveluntuottajista kasvaa.

ÄLYRATKAISUJEN DATA VOI KIINNOSTAA AUTORITAARISIA VALTIOITA

Huoltovarmuuskriittisissä organisaatioissa syntyy tietomassoja, joiden merkitystä organisaatioissa ei välttämättä aina ymmärretä. Esimerkiksi energiasektorin ohjaukseen käytettävä data saattaa kiinnostaa autoritaarisia valtioita. Autoritaaristen valtioiden ja demokraattisten oikeusvaltioiden välinen globaali jännite on otettava huomioon arvioitaessa ulkoistuksiin ja palveluntarjoajan valintaan liittyviä riskejä silloinkin, kun data ei sisällä henkilötietoa.

Tulevaisuudessa yhteiskunnan monet elintärkeät toi-

minnot, kuten energiantuotannon tai liikenteen ohjaus, perustuvat älyratkaisuille. Ne ovat usein yhteydessä verkkoon, ja siten ne voivat olla alttiimpia oikeudettomalle tunkeutumiselle tai tahalliseen vaikuttamiselle. Jos esimerkiksi ulkomaiseen palveluntarjoajaan kohdistuu tahallista vaikuttamista, se voi vaikuttaa suomalaisen lentokentän tai lääkehuollon toimintaan.

"Koskaan aiemmin yrityksillä ei ole ollut näin hyvää turvallisuustekniikkaa käytettävissään."

Älyratkaisuisia syntyvää dataa käytetään myös tekoälyn opettamiseen. Autoritaariset valtiot pyrkivät hankkimaan länsimaista dataa omien tekoälyratkaisuiden kehittämiseen. Kasvojen- tai puheentunnistus ovat esimerkkejä tekoälyjärjestelmistä, joissa tarvitaan mahdollisimman erilaista dataa.

Erka Koivunen ennakoii siirtymää todelliseen diginatiiviteen, jossa tietotekniikka mahdollistaa palveluja, jotka eivät ole aiemmin olleet mahdollisia. Vaarana älyratkaisuihin perustuvassa maailmassa on kuitenkin se, että niin kauan kuin erilaiset algoritmit ovat tiukasti suojattuja yritysalaisuuksia, emme näe sitä, mihin niiden päätöksenteko perustuu.

KEINOJA DATAN HALLINTAAN ON JO OLEMASSA

Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen vaatii laajaa yhteistyötä koko yhteiskunnassa. Suojelupoliisin tehtävänä on torjua kansallisen turvallisuuden uhkia ja tuottaa niistä ennaltaehkäisevää tietoa yrityksille ja viranomaisille.

Koska kriittinen infrastruktuuri on yritysomistuksessa, tarvitaan myös yritysten omia toimia sen suojaamiseen. "Koskaan aiemmin yrityksillä ei ole ollut näin hyvää turvallisuustekniikkaa käytettävissään", arvioi Erka Koivunen.

Hän peräänkuuluttaa ymmärrystä datasta: mistä data

WithSecuren tietoturvaohjaaja Erka Koivunen

on peräisin, mikä on sen luottamuksellisuuden aste tai millaisia käyttörajoituksia siihen liittyy. Kun nämä asiat ovat selvillä, on kohtalaisen helppoa nimetä tietojen käyttäjille erilaisia pääsyoikeuksia.

"Tietosuoja-asetuksen velvoitteiden täyttämiseksi luotu metakehikko toimii hyvänä pohjana. Toimimaan saatua luokitusjärjestelmää kannattaa vaalia kirjastonhoitajan kärsivällisyydellä", kuvailee Koivunen.

Supon laatimat turvallisuusselvitykset ovat myös yksi osa huoltovarmuuskriittisten yritysten suojaamista käyttäjien muodostamalta riskiltä.

Jos aiemmin tietojärjestelmiä on suojattu tietoturva-poikkeamilta siten, että käyttäjä on kerran tunnistaunut järjestelmään, niin enää se ei riitä. Nykytekniikalla suojaus perustuu monikerroksiseen vahvaan tunnistautumiseen

ja käytön aikaisten poikkeavuuksien tunnistamiseen. Jokainen käyttäjän laite ja hänen tekemänsä toimenpide voidaan tarkistaa ja lokittaa. Päätelaitteista ja pilvipalveluista voidaan kerätä tiedot samoista toimenpiteistä ja näin todentaa havainnot.

Tätä valvontamekanismia yrityksen pitää myös valvoa, jotta sitä ei käytetä väärin.

Organisaation kannattaa hyödyntää myös muut kuin tietotekniset ratkaisut tietojensa hallinnassa. Julkishallinnon organisaatio, joka käsittelee julkisuuslain perusteella turvaluokiteltuja tietoja, voi esimerkiksi soveltaa hankinnoissaan turvallisuus- ja puolustushankintakriteereitä. Se mahdollistaa turvallisuusnäkökohtien huomioimisen esimerkiksi tietojärjestelmien palvelutoimittajien kilpailutuksissa.

Terrorismin uhka-arvio

Äärioikeiston keskuudessa on kiinnostusta ampuma-aseita ja räjähteitä kohtaan. Radikaali-islamistinen terrorismi keskittyy tällä hetkellä Suomessa pääasiassa tukitoimiin, kuten värväämiseen, propagandan levittämiseen ja varainkeruuseen. Todennäköisimmän terrori-iskun uhkan muodostavat ideologioiden yksittäiset kannattajat. Terrorismin uhkataso on edelleen tasolla kaksi eli kohonnut.

Terrorismin uhka Suomessa on neliportaisen asteikon tasolla kaksi eli kohonnut. Uhkataso on säilynyt samana viime vuoteen verrattuna. Todennäköisimmän terrori-iskun uhkan aiheuttavat äärioikeistolaista tai radikaali-islamistista ideologiaa kannattavat yksittäiset henkilöt tai pienryhmät.

Terrorismin torjunnan kohdehenkilöitä on edelleen noin 390. Heistä valtaosa kannattaa radikaali-islamistista ideologiaa. Kohdehenkilöiden lista ei ole pysyvä, vaan sille lisätään ja siltä poistetaan henkilöitä jatkuvasti.

Alaikäisten osuus terroristisessa toiminnassa on kasvanut viimeisen parin vuoden aikana. Euroopassa on tehty useita radikaali-islamistiseen ja äärioikeistolaiseen terrorismiin liittyviä pidätyksiä, joissa epäilty on ollut alaikäinen. Radikaali-islamistisessa toimintaympäristössä lasten ja nuorten radikalisoituminen on usein ylisukupolvinen ilmiö, jossa alaikäiset kytkeytyvät ääri-ideologiaan lähipiirinsä kautta. Kansainvälisesti äärioikeiston keskuudessa nuoret päätyvät osaksi liikehdintää tyypillisesti verkon välityksellä. Erityisesti niin kutsuttu Siege-kulttuuri on vetänyt puoleensa nuoria. Suomen terrorismitilanne heijastelee usein kansainvälisiä kehitystrendejä.

ÄÄRIOIKEISTOLAISEN TERRORISMIN UHKA KOHDISTUU ERITYISESTI ETNISIIN JA USKONNOLLISIIN VÄHEMMISTÖIHIN

Yksittäiset äärioikeistolaiset henkilöt ja pienryhmät muodostavat huomionarvoisen terrorismin uhkan Suomessa. Väkivallan uhka kohdistuu erityisesti etnisten ja uskonnollisten vähemmistöryhmien edustajiin sekä poliittisiin päättäjiin. Potentiaalisia iskukohteita ovat myös muut tahot, joita pidetään äärioikeistolaisessa ideologiassa vihollisina.

Äärioikeiston keskuudessa on kiinnostusta ampuma-aseita ja räjähteitä kohtaan. Vuoden 2019 lopulla alkaneessa rikostutkinnassa löydettiin äärioikeistolaisen pienryhmän hallusta huomattavia määriä ampuma-

aseita, räjähteitä ja räjähdäaineita. Vuoden 2021 aikana tämän Kankaanpäässä toimineen ryhmän tutkinta tarkentui terrorismirikostutkinnaksi, ja tapaus tuli julkisuuteen, kun epäilty vangittiin.

Sosiaalisen median alustoille painottuva verkostoituminen, propagandan levittäminen ja väkivaltaisen toiminnan edistäminen ovat olennainen osa äärioikeistolaista toimintaa. Myös suomalaisia kytkeytyy Siege-kulttuuriin, jossa valkoisen ylivallan kannattajat yllyttävät väkivaltaan ja rotusotaan yhteiskunnan romahduttamiseksi.

Järjestäytyneet ja avoimesti toimivat äärioikeistoryhmät eivät itsessään muodosta terrorismin uhkaa, mutta ne luovat potentiaalisen kasvualustan yksittäisten henkilöiden radikalisoitumiselle.

RADIKAALI-ISLAMISTINEN TERRORISMI SUOMESSA KESKITTYY TUKITOIMINTAAN

Radikaali-islamistisesti motivoitunut terrorismi Suomessa keskittyy valtaosin toiminnan mahdollistamiseen, kuten värväämiseen, propagandan levittämiseen ja varainkeruuseen. Merkittävin kyky väkivaltaiseen toimintaan on niillä, jotka ovat taistelleet tai muuten toimineet terroristijärjestöjen hyväksi konfliktialueilla, ja niillä, joilla on väkivaltataustaa.

Radikaali-islamistisen terrori-iskun uhkaa aiheuttavat etenkin yksittäiset henkilöt, jotka saavat motivaationsa esimerkiksi terroristisesta propagandasta tai tapahtumista, jotka he kokevat islamia loukkaaviksi. Todennäköisimpiä ovat edelleen yksittäisten henkilöiden helposti hankittavilla välineillä tekemät iskut. Radikaali-islamistiset terrori-iskut tapahtuvat useimmiten julkisilla paikoilla tai yleisötilaisuuksissa. Euroopassa useilla iskujen tekijöillä on ollut mielenterveysongelmia.

Vierastaistelijailmiö vaikuttaa edelleen radikaali-islamistiseen toimintaympäristöön Suomessa. Syyrian ja Irakin konfliktialueilta saapui Suomeen vuonna 2021 muutamia perheitä. Koillis-Syyrian kurdialueen leireillä oleskelee lastensa kanssa yhä joitakin radikaali-islamistia kannattavia naisia, joilla on kytköksiä Suomeen.

Talibanin valtaannousu Afganistanissa syksyllä 2021 ei ole toistaiseksi vaikuttanut terrorismin uhkaan Suomessa. On epätodennäköistä, että Afganistan houkuttelisi

TERRORISMIN UHKA

Suojelupoliisi päivittää vähintään kerran vuodessa terrorismin uhka-arvion. Arvion tarkoitus on tarjota ajantasainen ja parhaaseen tietoon perustuva tilannekuva terrorismitilanteesta Suomessa.

Terrori-iskut ovat terrorismin vakavin ja näkyvin ilmene-mismuoto. Euroopassa valtaosa suunnitelluista iskuista jää toteutumatta viranomaisten terrorismin torjunnan ansiosta. Huomattava osa terroristisesta toiminnasta on kuitenkin vaikeasti havaittavaa rikollisuutta, joka muodostuu erilaisista terrorismin tukitoimista.

Terrorismin tukitoimia ovat esimerkiksi väkivaltaan oikeuttavan propagandan laatiminen ja levittäminen sekä muiden ihmisten kannustaminen terrorististen toimijoiden tukemiseen.

lyhyellä aikavälillä vierastaistelijoita Suomesta. Talibanin valtaannousu on inspiroinut joitakin radikaali-islamistisia liikkeitä, ja sen esimerkkiä on nostettu esiin niiden propagandassa. Toisaalta esimerkiksi terroristijärjestö "Islamilainen valtio" (Isil) pitää Talibania vihollisenaan.

Maailmanlaajuisesti merkittävimmän terroriuhkan muodostavat edelleen terroristijärjestöt Isil ja al-Qaida sekä niille uskollisuutta vannovat ryhmittymät erityisesti Aasian ja Afrikan konfliktialueilla. Isilin johtajan Abu Ibrahim al-Qurayshin kuolema helmikuussa 2022 ei vaikuta merkittävästi järjestön aiheuttamaan uhkaan.

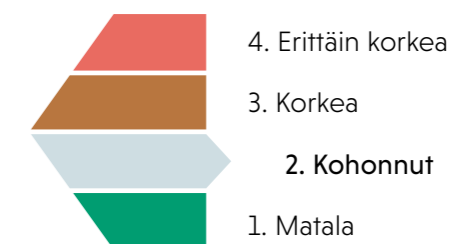
MUUN TERRORISMIN UHKA ON MATALA

Kurdistanin työväenpuolueen (PKK) ja ääriivasemmiston muodostama terrorismin uhka Suomessa on matala. Suomessa PKK on keskittynyt ennen kaikkea tukitoimintaan, kuten varainhankintaan. Ääriivasemmiston toiminnassa on kyse pääasiassa väkivallattomasta äärioikeiston vastustamisesta ja yhteistyöstä kurdiaktivistien kanssa. Väkivaltaa kannattavien ääriivasemmistolaisten joukko on Suomessa

pieni, ja sen toiminta suuntautuu ensisijaisesti Suomen ulkopuolelle.

UHKATASOT

Uhkatasolla kuvaillaan Suomeen ja Suomen intresseihin kohdistuvaa terrorismin uhkaa. Tason arvioinnissa huomioidaan saatavilla oleva tiedustelutieto, terroristijärjestöjen tai niihin kytköksissä olevien henkilöiden ja ryhmien toimintakyky ja motivaatio sekä mahdollisten iskusuunnitelmien aikajänne.

Talibanin valtaannousu tarjoaa elintilaa al-Qaidalle Afganistanissa

Radikaali-islamistiset toimijat ympäri maailmaa pitävät Afganistanin paluuta Talibanin hallintaan merkittävänä propagandavoittona länsimaista.

Radikaali-islamistiset toimijat ovat juhlineet Talibanin elokuussa 2021 tapahtunutta valtaannousua Afganistanissa merkinä siitä, että kärsivällinen ja pitkäjänteinen taistelu länsimaita vastaan tuo voiton. Talibanin paluu valtaan tarjoaa maailmanlaajuisesti toimivalle terroristijärjestö al-Qaidalle elintilaa. Suojelupoliisi arvioi, että sille on kuitenkin todennäköisesti hyödyllistä pitää Afganistanissa toistaiseksi matalaa profiilia Talibanin kansainvälisen aseman vahvistamiseksi.

Talibanin asema Afganistanissa vahvistui Dohan sopimuksen myötä. Sopimuksessa Taliban sitoutui estämään terroristijärjestöjen toiminnan Afganistanissa Yhdysvaltoja tai sen liittolaisia vastaan. Näin sovittiin, vaikka Afganistanissa toimii al-Qaidan keskusjohto, ja Talibanilla ja al-Qaidalla on yhteyksiä keskenään. Talibanille kyse oli poliittisesta voitosta, sillä sopimus määritteli myös takarajan Yhdysvaltojen vetäytymiselle.

Suojelupoliisi seuraa radikaali-islamistisen terrorismin tilannekuvaa. Siksi Afganistanin tilanteen maailmanlaajuiset vaikutukset sekä muutokset terroristijärjestöjen toiminnassa kiinnostavat Suojelupoliisia.

AFGANISTAN ON SISÄISESTI ERIMIELISEN TALIBANIN HALLINNASSA

Nyt kun Taliban on noussut valtaan eikä sen kirjavaa jäsenkuntaa enää yhdistä yhteinen vihollinen, se on uuden tilanteen edessä.

”Talibanin valta perustuu kyvyllä ylläpitää järjestystä. Se on vähentänyt korruptiota ja väitetyksi lisännyt tullituloja. Afganistanin humanitaarinen tilanne on kuitenkin katastrofaalinen. Heikko taloudellinen tilanne sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien rajoittaminen voivat johtaa levottomuuksiin.” Näin ennakoivat Suomen Afganistanin-suurlähettiläs **Heli Kanerva**.

Kansainvälinen yhteisö pyrkii toimittamaan afganistanilaisille massiivista humanitaarista apua ilman Talibanin välikäsiä. Ulkovaltojen tavoitteena on lisätä alueellista vakautta, hillitä hallitsematonta maastamuuttoa sekä estää terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden ja huumebisneksen kasvua.

”Mikään valtio ei kuitenkaan ole tunnustanut Afganista-

nin nykyhallintoa”, muistuttaa suurlähettiläs Kanerva.

Nähtäväksi jää, miten Talibanin radikaaleimmat jäsenet suhtautuvat järjestön johdon pyrkimykseen vahvistaa ulkopolitiittista asemaansa ja saada hallinnolle kansainvälistä legitimitteettiä.

Terroristijärjestö Isilin Afganistanissa toimiva haara Khorasanin provinssi (ISKP) tai jokin muu useista paikallisista terroristijärjestöistä saattaa vetää taistelijoita puoleensa. Talibania vastaan taisteleva ISKP on kiihdyttänyt iskuja heikentääkseen Talibanin hallinnon asemaa. Taktiikka on hyvin samankaltainen kuin Talibanilla ennen sen valtaannousua.

AL-QAIDAAN LIITTYVÄT ALUEELLISET TERRORISTIJÄRJESTÖT OVAT AKTIIVISIA ERI PUOLILLA MAAILMAA

Radikaali-islamistinen terrorismi muodostaa maailmanlaajuisesti merkittävimmän terrorismin uhkan. Konfliktialueet ja Afganistanin kaltaiset hauraat valtiot monine sisäisine ja yhteiskunnallisine ongelmineen toimivat usein radikalisoitumisen kasvualustoina. Myös turvallisuusviranomaisten heikkous mahdollistaa usein terroristijärjestöjen toiminnan hauraissa valtioissa.

”Afganistanilaiset ovat kyllästyneet jatkuviin sotiin ja tärkeintä heille on turvata perustarpeet.

Al-Qaida on onnistunut säilyttämään merkittävän asemansa radikaali-islamistisen terrorismin ideologisena johtajana. Sen toiminta on viime vuosina keskittynyt alueellisten liittolaistensa tukemiseen eri puolilla maailmaa lukuisissa alueellisissa konflikteissa. Al-Qaidaan kytkeytyviä ryhmittymiä ovat al-Shabaab Somaliassa, Arabian niemimaalla al-Qaida sekä Länsi-Sahelin ja Malin alueella toimiva Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin. Terroristien väkivalta näillä alueilla on jatkuvaa.

Suomen Afganistanin-suurlähettiläs Heli Kanerva

pyri houkuttelemaan riveihinsä vierastaisteli-

Al-Qaidan pitkän aikavälin tavoitteena on globaali kalifaatti, johon pyritään alueellisten emiraattien avulla. Afganistanin siirtyminen Talibanin haltuun on linjassa tämän tavoitteen kanssa. Al-Qaidaan kytkeytyvät alueelliset terroristijärjestöt pyrkivät mahdollisesti neuvottelemaan Dohan sopimuksen kaltaisia ratkaisuja paikallisiin konflikteihin.

AFGANISTANIN VAKAUTUMINEN MÄÄRITTELEE VAIKUTUKSIA EUROOPPAAN

Suojelupoliisi arvioi, että Afganistanin tilanteen heijaste-vaikutukset Eurooppaan riippuvat maan vakautumisesta.

Afganistanista ei todennäköisesti muodostu Syyrian ja Irakin kaltaista länsimaisia vierastaistelijoita houkuttelevaa konfliktia. Maahan on vaikea matkustaa, eikä Taliban

joita. Afganistan on kuitenkin jo yli 40 vuoden ajan ollut symbolisesti merkittävä maa myös globaalin radikaali-islamistisen ideologian kannalta, ja maassa on vierastaistelijointa erityisesti lähialueilta.

Pidemmällä aikavälillä Afganistanin tilanteen vaikutus Eurooppaan ja Suomeen riippuu siitä, miten Isilin ja al-Qaidan toiminta kehittyi globaalisti ja alueellisesti. Keskeisin terroriuhka Euroopassa syntyy tällä hetkellä yksittäisistä eurooppalaisista ja Euroopassa oleskelevista iskiöistä, jotka voivat inspiroitua radikaali-islamistisesta propagandasta.

”Afganistanin tulevaisuutta on vaikeaa ennakoida kovin pitkälle. Afganistanilaiset ovat kyllästyneet jatkuviin sotiin ja tärkeintä heille on turvata perustarpeet itselleen ja läheisilleen. Löydetäänkö kansainvälisen diplomaatin keinojen avulla ratkaisu Afganistanin tulevaisuuden hyväksi, jää nähtäväksi”, pohtii Heli Kanerva.

Suojelupoliisi lukuina 2021

HENKILÖSTÖ

KESKI-ikä

42,9 v

KORKEAKOULUTUTKINNON SUORITTANEET

62,8 %

HENKILÖSTÖÄ YHTEENSÄ

522

TURVALLISUUSSELVITYKSET

2021

Kaikki yhteensä 90 378

LAAJAT 412

PERUSMUOTOISET 36 734

SUPPEAT 35 566

LIITETYT* 17 666

2020

Kaikki yhteensä 88 349

LAAJAT 567

PERUSMUOTOISET 31 385

SUPPEAT 40 235

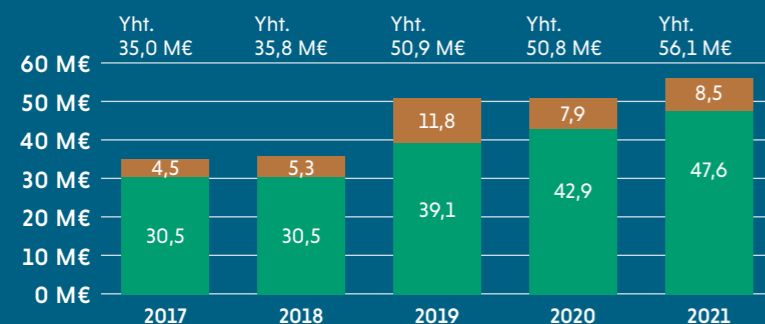
LIITETYT* 16 162

*Henkilöstä ei tarvitse aina tehdä uutta selvitystä hänen työtehtäviensä vaihtuessa.

Jos henkilöllä on jo voimassa oleva selvitys, uusi hakemus voidaan liittää aiempaan selvitykseen.

KÄYTETTY RAHOITUS TILIVUOSITTAIN

(miljoonaa euroa)

Tilivuoden toteutuneet tuotot

Tilivuonna käytetty talousarviörahoitus (sisältäen edellisvuodelta siirtyneiden määrärahojen käytön)

Suojelupoliisin perustyö

Suojelupoliisi on turvallisuus- ja tiedustelupalvelu, joka torjuu Suomeen kohdistuvat kansallisen turvallisuuden uhkat ja tuottaa ainutlaatuista tietoa uhkien ennalta estämiseksi.

SUOJELUPOLIISI TUOTTAU TIEDUSTELUTIETOA PÄÄTÖKSENTEON TUEKSI

- Suojelupoliisin tehtävänä on tuottaa ennakoivaa ja merkityksellistä tiedustelutietoa valtiojohdolle ja viranomaiskumppaneille päätöksenteon tueksi. Tiedustelu on usein ainoa keino saada tietoa uusista uhkista.
- Tiedustelutietoa hankitaan omalla operatiivisella toiminnalla, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla sekä avoimista lähteistä. Ennakointi on olennainen osa tiedustelutiedon analyysissä.
- Tiedustelutietoon perustuvia raportteja laaditaan valtiojohdolle ja ministeriöille kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä ilmiöistä. Lisäksi laaditaan uhka-arvioita viranomaisille, muille poliisiviranomaisille ja toisinaan myös huoltovarimuuskriittisille yrityksille.

SUOJELUPOLIISI TORJUU TERRORISMIA

Suojelupoliisi

- tiedustelee paljastaakseen ja estääkseen terrorismirikoksia
- torjuu terroristisia iskuhankkeita Suomea vastaan
- vastaa terrorismin torjuntaan liittyvästä kansainvälisestä tiedustelutiedon vaihdosta
- toimii terrorismia koskevana operatiivisena asiantuntijaorganisaationa
- muodostaa, ylläpitää ja välittää kansallista tilannekuvaa terrorismin muodostamasta uhkasta
- seuraa ääriliikkeiden toiminnan luonnetta ja arvioi, uhkaavatko liikkeet kansallista turvallisuutta

SUOJELUPOLIISI ESTÄÄ VAKOILUA

Suojelupoliisi

- torjuu Suomeen kohdistuvaa ulkomaista tiedustelua ja estää ennalta siitä aiheutuvia vahinkoja
- torjuu ulkovaltojen Suomeen kohdistamaa laitonta henkilötiedustelua ja vaikuttamista
- torjuu ulkovaltojen Suomeen kohdistamaa vakoilua tietoverkoissa
- estää joukkotuhoojien valmistamiseen tarvittavan teknologian, laitteiden ja tietotaidon leviämistä Suomesta tai Suomen kautta
- ylläpitää tilannekuvaa ja raportoi Suomen turvallisuutta vaarantavista ilmiöistä ja hankkeista

SUOJELUPOLIISI TEKEE TURVALLISUUSSELVITYKSIÄ

- Suojelupoliisi tekee kaikki suomalaiset turvallisuusselvitykset puolustushallinnon turvallisuusselvityksiä lukuun ottamatta.
- Turvallisuusselvitysmenettelyn tarkoitus on estää ennalta toiminta, joka vaarantaa kansallista turvallisuutta tai erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua.
- Suojelupoliisi tekee myös yritysturvallisuusselvityksiä sekä antaa lausuntoja muun muassa kansalaisuus- ja oleskelulupahakemuksista.

Helpoin selitys ei yleensä toimi – mielenterveys on vain yksi tekijä terrorismin uhkan arvioinnissa

Usein terrori-iskujen uutisoinnissa kerrotaan tekijän kärsineen mielenterveysongelmista. Näin on erityisesti silloin, kun kyseessä on yksittäisen tekijän tekemä isku tai iskuyritys. Ylilääkäri Allan Seppäsen mukaan psyykkiset sairaudet eivät kuitenkaan ole merkittävä selittäjä terroristisessa toiminnassa.

Kun terrori-iskusta tai sen yrityksestä uutisoidaan, julkisessa keskustelussa pohditaan usein tekijän tai tekijöiden mielenterveyttä. Jos tekijä on hakenut hoitoa mielenterveysongelmiinsa, niitä pidetään usein selityksenä väkivaltaiselle teolle. Oikeuspsykiatri **Allan Seppäsen** mukaan selitys on kuitenkin harvoin näin yksinkertainen. Seppänen on HUS:n tehostetun osastohoidon ja oikeuspsykiatrian ylilääkäri.

”Kaiken kaikkiaan psykiatrinen sairastavuus ei ole merkittävä terroristisia tekoja selittävä taustatekijä. Mielenterveysongelmien uutisoinnilla voidaan ehkä yksinkertaistaa ja medikaloida tapahtunutta eikä tarvitse mennä sosiaalis-poliittis-kulttuuris-uskonnollisiin ulottuvuuksiin, jotka voivat olla selittäjälle ja yhteiskunnalle laajemmin vähän kiusallisia ja hankalia aiheita.”

Vaikeat mielenterveyden ongelmat estävät yleensä johdonmukaisen toiminnan yhdessä muiden ihmisten kanssa. Jopa paranoidista skitsofreniasta kärsivän ihmisen on kuitenkin mahdollista toimia itsenäisesti pitkäjänteisestikin.

”Ajattelisin, että tällainen henkilö joutuisi tiiviin porukan ulkopuolelle aika äkkiä. Yksin toimivien keskuudessa voisi varovaisen ja alustavan arvion mukaan olla enemmän mielenterveysongelmia kuin ryhmässä toimivien keskuudessa.”

Mielenterveysongelmien niputtaminen yhteen on ongelmallista, kun pohditaan niiden merkitystä terrori-iskujen taustalla. Seppänen muistuttaa, että mikään mielenterveyden häiriö ei liity suoraan terroristiseen väkivaltaan.

”Jotkut mielenterveyden häiriöt lisäävät todennäköisyyttä väkivaltaan yleensä, jotkut häiriöt taas vähentävät todennäköisyyttä. Esimerkiksi masennus passivoi ihmistä ja vähentää tyyppillisesti väkivaltarikokseen syyllistymisen

todennäköisyyttä. Vaikea-asteiset psykoosisairaudet, etenkin päihdeongelmaan yhdistettynä, lisäävät hieman väkivaltaan syyllistymisen todennäköisyyttä.”

Suojelupoliisi päivittää jatkuvasti listaa terrorismin torjunnan kohdehenkilöistä. Kohdehenkilöistä on terrorismin torjunnan työkalu, joka ohjaa tiedonhankintaa ja uhkan ennalta ehkäisyä. Olennaista on tunnistaa mahdolliset iskijät etukäteen. Mahdollinen tieto mielenterveyden ongelmista on yksi huolta lisäävä tekijä juuri siksi, että tietyt häiriöt voivat lisätä potentiaalia väkivaltaan. Mielenterveys on kuitenkin aina vain yksi tekijä kokonaisarvioinnissa.

Joskus mielenterveysongelmat pienentävät terrorismin uhkaa. Seppänen on nähnyt tilanteita, joissa potilas on luonut itselleen verkkoidentiteetin, joka on täysin irrallaan hänen todellisesta identiteetistään ja toimintakyvystään.

Sama ilmiö tunnetaan Suojelupoliisissakin. Verkossa aggressiivisesti esiintyvä ja uhkaileva henkilö voi kasvokkain tavatessa osoittautua esimerkiksi elämänhallinnaltaan ja toimintakyvyltään hyvin rajoittuneeksi eikä aiheuta todellista uhkaa.

PELKKÄ SANOITUS EI TEE TEOSTA TERRORISMIA

Seppäsen mielestä mielenterveysongelmat eivät altista radikalisoitumiselle, vaan sen syyt ovat monimutkaisemmat. Tiettyihin psykiatrisiin häiriöihin sen sijaan liittyy ajattelumalli, joka voi näyttää maallikosta radikalisoitumiselta, vaikka se on psykiatrin silmin täysin eri ilmiö.

”Aika moniin psykoottisiin sairauksiin liittyy uskonnollisia harhaluuloja, saman tyyppistä dogmaattista uskonnollista retoriikkaa, jota olemme tottuneet näkemään radi-

HUS:n tehostetun osastohoidon ja oikeuspsykiatrian ylilääkäri Allan Seppänen

arviointi on vaikeaa. Vaikeimmissa tilanteissa tuomioistuimien lopulta ratkaisee kaiken käytävissä olevan näytön perusteella, mistä on kyse. Tarvittaessa tekijän syyntakeisuus arvioidaan mielentilatutkimuksessa.

Kaikkein tuhoisimmat terrori-iskut eivät synny hetken mielijohteesta tai harhoista. Niitä edeltää usein jopa vuosien järjestelmällinen suunnittelu. Monimutkaisissa iskusuunnitelmissa on mukana iso joukko ihmisiä eri tehtävissä. Etenkin iskujen suunnittelijoilla mutta myös tekijöillä on yleensä hyvin vahva ideologinen vakaumus, joka heidän mielestään oikeuttaa äärimmäisenkin väkivallan käytön.

Yhdistääkö radikaaliin toimintaan liittyviä sitten jokin psykologinen ominaisuus? Sekä Supon terrorismianalytikot että Seppänen suhtautuvat ajatuksiin epäillen.

”Radikalisoitumista on niin

kalisoituneiden henkilöiden terminologiassa. Näiden ihmisten mielensisältöä hallitsee kuitenkin täysin se, mitä sairaus sinne tuottaa eikä sitä voi lähteä esimerkiksi propagandalla manipuloimaan.”

monenlaista. Terroristiset ryhmät ovat hyvin erilaisia ja myös niiden sisällä on niin eri tyyppisiä rooleja, että se on väistämättä hyvin heterogeeninen porukka.”

Sen sijaan taustalla on usein eristäytymisen, nöyrytyksen ja osattomuuden kokemuksia. Seppäsen mukaan radikalisoitumista voidaan estää samoilla keinoilla, jotka muutenkin tukevat sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia. Hän pitää tärkeänä, että ihmiset saadaan integroitua omaan ympäristöönsä ja koulututtamaan.

Vaikka mielenterveysongelmat eivät ole merkittävä terrorismin selittäjä, Seppänen haluaa tuoda esiin myös hoitoon pääsyn vaikeuteen liittyvät riskit.

”On yksiselitteinen fakta, että mielenterveyspalveluita on ajettu liian alas. Se sisältää aina sen riskin, että meillä on hoitamaton psykiatrista problematiikkaa, joka saattaa näyttäytyä myös väkivaltana.”

” Mielenterveysongelmien uutisoinnilla voidaan yksinkertaistaa ja medikaloida tapahtunutta.

Myös Suojelupoliisin terrorismin torjunnassa nähdään, että pelkkä sanointus ei vielä tee teosta terrorismia. Ideologia saattaa olla päälle liimattu, ja sen aitouden

Kiristynyt turvallisuustilanne korostaa vastatiedustelun merkitystä

Suomeen kohdistuu jatkuvaa ja laaja-alaista vieraiden valtioiden tiedustelua. Suojelupoliisin vastatiedustelu vaikeuttaa aktiivisesti vieraiden valtioiden tiedustelupalveluiden toimintamahdollisuuksia.

Suomeen kohdistuu jatkuvaa ja laaja-alaista vieraiden valtioiden tiedustelua. Se on hyvin resursoitua ja luonteeltaan pitkäkestoista. Kiristynyt turvallisuuspoliittinen tilanne ja suurvaltasuhteiden jännitteet todennäköisesti voimistavat myös Suomeen kohdistuvaa tiedustelua. Vieraiden valtioiden tiedustelun tehtävänä on hankkia tietoa Suomen politiikasta, taloudesta, maanpuolustuksesta ja tieteellis-teknisen tutkimuksen tuloksista. Tiedonhankinnan lisäksi osa Suomea vastaan tiedustelua kohdistavista maista pyrkii vaikuttamaan suomalaiseen poliittiseen päätöksentekoon ja kansalaismielipiteeseen. Tiedustelu ja vaikuttaminen kohdistuvat myös järjestöjen, yritysten, yliopistojen ja tutkimuslaitosten tietoon ja toimintaan.

Suomessa on maan kokoon suhteutettuna varsin suuri määrä ulkomaisten tiedustelupalveluiden henkilöstöä. Jatkovaa Suomen kansallista turvallisuutta uhkaavaa tiedustelua tekevät edelleen lähinnä Venäjän ja Kiinan tiedusteluorganisaatiot. Suojelupoliisin vastatiedustelu seuraa jatkuvasti tätä toimintaa ja vaikeuttaa aktiivisesti vieraiden valtioiden tiedustelupalveluiden toimintamahdollisuuksia.

KÄYTÖSSÄ OVAT KAIKKI KEINOT AVOIMISTA LÄHTEISTÄ HENKILÖTIEDUSTELUUN

Vieraiden valtioiden tiedustelun tavoitteina on Suomen politiikan eri osa-alueiden ennakoiminen sekä poliittiseen päätöksentekoon vaikuttaminen. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi tiedustelupalvelut hyödyntävät laaja-alaisesti tiedonhankinnan eri keinoja ja menetelmiä, aina avointen lähteiden seurannasta tietoverkkoihin murtautumiseen. Kuitenkin edelleen yhtenä keskeisenä keinona on pyrkiä löytämään ja hankkimaan salaisia henkilötietolähteitä toimittamaan tietoja, jotka eivät muutoin olisi saatavilla. Lisäksi vieraiden valtioiden tiedusteluorganisaatiot pyrkivät hankkimaan avustajikseen henkilöitä, joiden avulla yritetään vaikuttaa suoraan tai välillisesti poliittiseen päätöksentekoon ja yleiseen mielipiteeseen.

Yli kaksi vuotta jatkunut koronapandemia ja sen hillit-

semiseksi asetetut rajoitustoimet vaikeuttivat myös vuonna 2021 henkilötiedustelun toimintamahdollisuuksia. Uusien värväyskohteiden kartoittaminen on ollut hankalampaa, koska tilaisuuksia ihmisten kohtaamiseen on ollut vähän. Tästä huolimatta henkilötiedustelu on jatkunut, ja rajoitustoimien höllentäminen ovat säännönmukaisesti palauttaneet toiminnan normaalitasolle. Matkustamisen hankaloituminen on rajoittanut erityisesti ulkomaille lyhyille tehtäville lähetettävien tiedustelu-upseereiden määrää ja samalla korostanut ulkomailta sijaitsevien tiedusteluasemien merkitystä. Suojelupoliisin havaintojen mukaan myös sähköpostin ja sosiaalisen median käyttö ensikontaktin luonnissa on yleistynyt tiedustelupalveluiden toiminnassa.

ULKOMAISEN TIEDUSTELUN KOHTEET PYSYIVÄT ENNALLAAN - ERITYISESTI SUOMEN MAHDOLLINEN NATO-JÄSENYYDEN HAKEMINEN KIINNOSTAA

Vuonna 2021 ulkomainen tiedustelu Suomea vastaan keskittyi pääosin pitkäkestoisiin kiinnostuksenkohteisiin. Tällaisia ovat muun muassa kysymys Suomen mahdollisesta Nato-jäsenyyden hakemisesta, ulko- ja turvallisuuspoliittiset linjaukset, poliittinen päätöksenteko ja sen valmistelu, puolustusvälinehankinnat, Suomen kansainvälinen sotilasyhteistyö, kyberturvallisuus ja -osaaminen, energiassektori, Suomen edistämät hankkeet arktisilla alueilla sekä rajaturvallisuushankkeet.

Venäjän tiedustelua Suomessa kiinnostaa erityisesti Suomen Nato-suhde. Naton laajentumiseen liittyvä jännite ja Suomessa virinnyt Nato-keskustelu aktivoivat todennäköisesti entisestään tiedonhankintaa Suomen lähitulevaisuuden aikeista Nato-jäsenyyden suhteen.

Muutamat tiedustelupalvelut jatkoivat tiedonhankintaa myös Suomessa oleskelevista oman maansa toisinaijattelijoina ja poliittiseen oppositioon kuuluvista henkilöistä.

Suojelupoliisin vastatiedustelun tehtäviin kuuluu myös kaksikäyttötuotteiden laittoman viennin estäminen eli proliferaatiovalvonta. Suomesta ja Suomen kautta

pyritään hankkimaan vientivalvonnan alaisia tuotteita, kuten kaksikäyttötuotteita ja joukkotuhoojahankintoihin käytettävää sensitiivisiä teknologiaa. Hankintaprosessissa hyödynnetään yksittäisiä yrityksiä ja Euroopassa toimivia hankintaverkostoja.

Yritykset eivät saa viedä valvonnanalaisia kaksikäyttötuotteita EU:n ulkopuolelle ilman vientilupaa. Vientirajoituksia pyritään kiertämään muun muassa yritys-

toilla, virheellisillä loppukäyttäjätodistuksilla sekä tutkimusyhteistyöllä. Vieraat valtiot pyrkivät vauhdittamaan hankinnoilla ja ulkomaisella osaamisella asevoimiensa teknologista kehitystä. Kvanttitekniikka ja kvanttitietokoneissa tarvittavat komponentit ovat esimerkkejä teknologiasta, jota tavoitellaan länsimaista, myös Suomesta. Suojelupoliisi tekee proliferaatiovalvonnassa tiiviisti yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa.

Radikalisoituminen verkossa muutti Suomen äärioikeistoa

Äärioikeiston uhka nousi julkiseen keskusteluun, kun Kankaanpäässä pidettiin viisi suomalaismiestä vakavista rikoksista epäiltyinä loppuvuodesta 2021. Suojelupoliisi on antanut poliisille asiantuntija-apua poliisitutkinnassa.

Suojelupoliisin erikoistutkija **Eero Pietilän** mukaan äärioikeistolaista terrorismia kannattavan kansainvälisen liikehdinnän rihmat ulottuvat entistä selvemmin sosiaalisen median alustojen ja viestipalvelujen kautta myös Suomeen. Suojelupoliisissa Pietilä analysoi äärioikeiston aiheuttamia uhkia kansalliselle turvallisuudelle muun muassa Suojelupoliisin itse hankkiman tiedon perusteella.

”Äärioikeistolaisten toimijoiden radikalisoituminen on tapahtunut verkossa nopeasti parin viime vuoden aikana. Henkilöiden määrä ei ole suuri, mutta se on kasvussa”, Pietilä arvioi.

Suojelupoliisin analyytikot seuraavat tiiviisti myös alan akateemista tutkimusta. Äärioikeistoa vuosia seurannut tutkijatohtori **Tommi Kotonen** Jyväskylän yliopistosta yhtyy Suojelupoliisin arvioon, että Kankaanpään ryhmän kaltaisia toimijoita on Suomessa hyvin vähän. ”Kankaanpään epäiltyjen kaltaiset akselerationismia toteuttavat ryhmät ovat Suomessa marginaalin marginaalissa. Niissä piireissä nähdään, että poliittisia ratkaisuja ei ole. Vain väkivallan avulla voidaan saavuttaa omia tavoitteita. Niin kutsutut yksinäiset sudet tai pienet susilaumat inspiroituvat muiden onnistuneista iskuista, mutta ne toimivat yleensä itsenäisesti”, Kotonen sanoo.

PIENRYHMÄT EIVÄT TOIMI TYHJIÖSSÄ

Äärioikeiston kohonnut uhka on nostettu esiin Suojelupoliisin terrorismin uhka-arviossa vuodesta 2020 alkaen. Sosiaalisen median avulla pistemäisesti äärioikeistoon linkittyvät iskijät ja maantieteellisesti hajallaan olevat kannattajat yhdistyvät löyhäksi kansainväliseksi yhteisöksi. Salassa toimivien yksittäisten henkilöiden ja pienryhmien uhkaa on hankala torjua.

Kotonen korostaa, että pienryhmät eivät toimi tyhji-

”Tekijät jakavat lähinnä näkemyksen nyky-yhteiskunnan rappiosta ja väkivallan tarpeesta muutoksen saavuttamiseksi.”

össä ja niillä on vähintään nettiyhteys muihin toimijoihin. Ryhmien selkeitä käskyhierarkioita tai johtajia on Kotosen mukaan vaikea määrittää.

”Tekijät jakavat lähinnä näkemyksen nyky-yhteiskunnan rappiosta ja väkivallan tarpeesta muutoksen saavuttamiseksi”, Kotonen tiivistää.

Ilmiö näkyy globaalisti yhteiskunnan romahtamista ja rotusotaa kannattavan akselerationismin ja Siege-kulttuurin levinneisyytenä. Amerikkalaisen ideologin kirjoitukseen pohjautuva ja äärioikeistolaiselta verkkofoorumilta 2010-luvulla alkunsa saanut Siege-kulttuuri ja akselerationistinen ajattelu ovat levinneet verkon kautta ympäri länsimaita.

”Britanniassa Order of Nine Angles -satanismiryhmä linkittyi akselerationismiin, erityisesti Sonnenkrieg Divisioniin, joka puolestaan kytkeytyi terroristijärjestönä lakkautettuun National Actioniin, Kotonen kertoo toisiinsa linkittyvistä ääriyryhmistä.”

Äärioikeiston terrorismin uhka ei pelkisty ainoastaan Siege-kulttuuriin ja akselerationistiseen ajatteluun. Toimintaympäristön ulkopuolella on myös potentiaalisia iskijöitä, jotka perustelevat väkivaltaan turvautumista esimerkiksi maahanmuuton ja islamin vastustamisella.

Samalla kun äärioikeistolaisen terrorismin uhka on korostunut, julkinen ja järjestäytyneet äärioikeistoliikehdintä on menettänyt näkyvyyttään.

”Merkittävin muutos on uusnatsistisen Pohjoismaisen vastarintaliikkeen lakkauttaminen syyskuussa 2020. Järjestön lakkautus on vienyt suomalaiselta äärioikeistolta yhteisen, liikettä määrittävän toimijan, vaikka monet ryhmittymät ovat yrittäneet jatkaa samantyyppistä toimintaa uusissa, pienemmissä kokoonpanoissa”, Kotonen kuvaa.

IDEOLOGISET RAJAVIIVAT HÄMÄRTYVÄT

Äärioikeistolaisessa toimintaympäristössä nähdään suuntaus, jossa väkivaltaa kannattavien toimijoiden ajattelussa korostuvat yhä vaihtelevammat, paikoin ideologisia rajaviivoja hämärtävät, tekijät. Muukalaisvihamielisyys, maahanmuuttovastaisuus ja valkoisen identiteetin suojeleminen ovat edelleen äärioikeistolaisen aatteen keskiössä, mutta näitä peruslähtökohtia täydennetään mitä moninaisimmilla näkemyksillä.

Tutkijatohtori
Tommi Kotonen

”Toimijat jakavat pääpiirteittäin yhteisen ajatuksen länsimaisten elämäntavan ja maahanmuuttopolitiikan epäonnistumisesta. Järjestöjen hajanaisuus johtaa jossain määrin myös ideologiseen hajaannukseen, mikä selittää yksittäisten henkilöiden hyvinkin erilaisia ideologisia tulokulmia”, Kotonen kuvailee muutosta.

Kansainvälisesti äärioikeiston keskuudessa ihannoidaan länsimaista yhteiskuntajärjestystä vastustavia tahoja. Kansainvälisen äärioikeiston piirissä on esimerkiksi osoitettu sympatiaa Yhdysvaltain vetäytymisen jälkeen Afganistanissa valtaan nousseelle Talibanille. Myöskään Islamin kaltaisten ääri-islamististen terroristijärjestöjen ihailu ei ole poissuljettua kaikkein radikaaleimmassa äärioikeistopiireissä. Yhteiskunnan romahtamista ja rotusotaa kannattavan Siege-kulttuurin edustajat ovat yhdistelleet erilaisia okkultistisia ja ritualistisia näkemyksiä kansallissosialismiin

pohjautuvaan eetokseen.

Koronarajoitusten pitkittyminen ja verkossa vietetyn ajan lisääntyminen ovat luoneet kasvualustaa uusien henkilöiden radikalisoitumiselle.

Pietilän mukaan äärioikeiston rekrytoijat pyrkivät hyödyntämään vakaan yhteiskuntajärjestyksen vastaista ilmapiiriä ja toimijoita omiin tarkoituksiinsa ja niiden edistämiseen.

”Yhteiskunnalliset ilmiöt, aktiivinen verkkotoiminta ja ajoittaiset väkivallanteot viittaavat siihen, että äärioikeistolaisen terrorismin uhka kasvaa todennäköisesti edelleen lähivuosina. Vakavia uhkia eivät ensisijaisesti muodosta järjestäytyneet ja yhdenmukaiseen ideologiaan sitoutuneet ryhmät, vaan verkkopohjaisesta löyhästä yhteisöstä ponnistavat yksittäiset henkilöt ja pienryhmät”, Pietilä sanoo.

Teknologia muovaa yhteiskuntaa – ja Supo pyrkii ennakoimaan sen kehitystä

Suojelupoliisin tehtävänä on pitää Suomen valtiojohto ajan tasalla kansallisen turvallisuuden uhkista. Tiedustelutiedon pitää olla ennakoivaa, jotta se auttaa varautumaan tulevaan. Supo pyrkii ennakoimaan myös teknologian kehitystä.

Teknologinen kehitys on koko ihmiskunnan historian ajan muovannut yhteiskuntaa. Se on kytkeytynyt tiiviisti myös yhteiskuntien turvallisuuskysymyksiin, joten myös Suojelupoliisin on kyettävä ennakoimaan teknologian kehitystä.

Suojelupoliisin ydintehtävä on tarjota valtiojohdolle ennakoivaa ja hyödyllistä tietoa kansallisen turvallisuuden uhkista päätöksenteon tueksi. Supon raporteissa ei kerrota vain jo tapahtuneesta, koska tiedon on autettava uhkien varautumisessa ennalta.

Supossa haetaan vastauksia monimutkaisiin kysymyksiin, kuten miten hurjalla laskentateholla raskastavat kvanttitietokoneet voisivat muuttaa maailmaa. Entä miten entistä enemmän virtuaalimaailmaan valuva elämä muuttaa turvallisuussuhkia?

Suojelupoliisi pitää yllä tietoisuutta kybermaailman monitahoisista uhkista ja auttaa niihin varautumisessa yhdessä muiden viranomaisten kanssa.

VIRTUAALINEN JA FYYSINEN MAAILMA KYTKEYTYVÄT YHTEEN

Tulevaisuutta ei tietenkään voi täsmällisesti ennustaa. Yhteiskunnalliset ilmiöt ovat usein arvaamattomia. Ennakointi onkin vaihtoehtoisten kehityskulkujen hahmottelua.

Ennakointia tehdään sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä. Lyhyen aikavälin arvioissa voidaan puhua kuukausista, pidemmälle ulottuvat arviot taas ennakoivat tulevaa jopa viiden tai kymmenen vuoden päähän. Mitä kaukaisemmasta tulevaisuudesta on kyse, sitä suurempi epävarmuus ennakointiin liittyy.

Suojelupoliisissa seurataan myös yhteiskuntiin laajasti vaikuttavia niin sanottuja megatrendejä ja niiden vaikutuksia. Ilmastonmuutos ja kaupungistuminen ovat esimerkiksi tällaisia laajoja kehityskulkuja, joilla on syvästi pitkän aikavälin vaikutuksia yhteiskuntiin.

Myös teknologian kehitys on yhteiskuntiin voimakkaasti vaikuttava megatrendi. Tekoälyn kehitys ja esimerkiksi

nopea 5G-tiedonsiirtoverkko vaikuttavat yhteiskuntiimme jo nyt. 5G-teknologia mahdollistaa monien uusien laitteiden, kuten vaikka autonomisten autojen kytkeytymisen reaaliaikaisesti verkkoon.

5G:tä seuraava 6G kytkee ihmisetkin entistä tiukemmin verkkoon, kun virtuaalinen ja fyysinen maailma nivoutuvat yhteen. Tulevaisuudessa saatamme vuorovaikuttaa siten, että kätelemme virtuaalisen etäläsnäolon avulla keskustelukumppaniamme ja tunnemme sen omassa kädessämme. Kehon terveystietoja seurataan reaaliaikaisesti verkon yli, mikä voi mahdollistaa älykkäästi ennakoivan terveydenhuollon. Tietoturvan ja yksityisyyden suojan kysymykset korostuvat entisestään.

5G- ja 6G-verkkoteknologioihin liittyy myös suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuden kannalta olennaisia kysymyksiä. On huolehdittava siitä, että yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämätön verkko toimii kaikissa olosuhteissa. Entä jos tekoäly hoitaa verkon hallintaa – miten hoidetaan tietoturvallisesti tekoälyn päivittäminen? Tai kehen voidaan luottaa sen päivittämisessä?

Kvanttitietokoneiden ennakoitaan puolestaan mullistavan yhteiskuntaa myöhemmin, todennäköisesti seuraavalla vuosikymmenellä. Kvanttitietokoneiden laskentateho on moninkertainen verrattuna nykyisiin super-tietokoneisiin. Kvanttitietokoneilla voitaisiin esimerkiksi purkaa tämän päivän salausalgoritmeilla suojatut viestit. Ei ole ihme, että teknologian kehittämisessä käydään kovaa kilpajuoksua suurvaltojen välillä.

Nykymaailmassa tieto on yhä enemmän yksityisten yritysten hallussa. Datamassoista on tullut merkittävä kilpailun kohde. Autoritaariset valtiot pyrkivät kontrolloimaan kansalaisiaan yhä tiukemmin datan ja uusien teknologioiden avulla.

ENNAKOINTI VAATII KYKYÄ TARKASTELLA ASIOITA MONISTA NÄKÖKULMISTA

Suojelupoliisin on huomioitava ennakoinnissaan myös paljon muuta kuin tiukasti oman toimialansa asioita.

Laaja-alainen ajattelu on ennakoinnissa tärkeää. Suojelupoliisin vahvuus on, että virastossa työskentelee useiden alojen ammattilaisia, jotka tarkastelevat turvallisuuskysymyksiä eri näkökulmista. Samassa projektissa voi olla yhteiskuntatieteilijöitä, poliiseja ja it-alan osaajia.

Erityisen haastavaa ennakoinnissa on tulkita niin sanottujen heikkojen signaalien merkitystä. Vaatii erityistä taitoa ennakoita, mikä aluksi merkityksettömältä vaikuttava tekijä yhtäkkiä muuttakaan kehityksen suuntaa.

Supo pyrkii kehittämään ennakointia jatkuvasti

järjestelmällisemmäksi. Suojelupoliisin analyttikot käyvät säännöllisesti raporttinsa läpi arvioidakseen, miten ennakointi on onnistunut. Pieleen mennyt ennakointi ei välttämättä ole epäonnistumisen merkki. Ennakoinnissa kun on hyväksyttävä, että tulevaisuus on aina jossain määrin epävarma.

Ennakointi on aina tasapainoilua – ja riskien punnitsemista. Itsestään selvien asioiden ennakoiminen ei ole hyödyllistä, mutta yllättäviä kehityskulkuja on vaikeampaa ennalta nähdä.

Suojelupoliisissa parannetaan vuorovaikutusta turvallisuusselvitysasiakkaiden kanssa

Suojelupoliisin turvallisuusselvitysasiakkaat ovat tyytyväisiä selvitysten laatuun ja prosessin sujuvuuteen. Uusi asiakkuuspäällikkö Tiina Tuulensuu haluaa tukea vuorovaikutusta asiakkaiden kanssa.

Suojelupoliisi tekee vuosittain noin 90 000 turvallisuusselvitystä ihmisistä, jotka pääsevät työssään kansallisen turvallisuuden kannalta merkittäviin tiloihin tai salassa pidettävän tiedon äärelle. Asiakkaita eli turvallisuusselvityksiä tilaavia työnantajia on yli 400. Asiakkaista noin 60 prosenttia on viranomaisia ja loput yksityisiä yrityksiä. Tätä asiakasjoukkoa Suojelupoliisi haluaa palvella hyvin ja jatkossa vielä entistä paremmin. Vuonna 2021 turvallisuusselvityksikössä aloitti työnsä asiakkuuspäällikkö **Tiina Tuulensuu**.

”Asiakkuuspäällikön rekrytointi kertoo mielestäni konkreettisesti siitä, että Supossa halutaan panostaa entistä enemmän asiakas- ja kumppanuustyöhön. Tehtäväni on tukea vuorovaikutusta asiakkaidemme kanssa”, Tuulensuu sanoo.

Työn tueksi Suojelupoliisi keräsi viime vuonna turvallisuusselvitysasiakkailtaan palautetta. Sen perusteella työnantajat ovat erittäin tyytyväisiä muun muassa turvallisuusselvitysten laatuun ja prosessin sujuvuuteen.

Yksi kehittämiskohde on asiakasviestinnän selkeys. Turvallisuusselvityksiä koskevat verkkosivut uudistuivat alkuvuodesta, ja asiakkailta tuleviin kysymyksiin pyritään vastaamaan entistä paremmin myös asiakaskirjeissä, seminaareissa ja koulutuksissa. ”Asiakasviestinnän pitää palvella sekä työnantaja että niitä ihmisiä, joista selvitys tehdään. Selkeä viestintä opastaa toimimaan hakuprosessissa.”

Mitä paremmin työnantaja itse tuntee prosessin, sitä helpompi hänen on kertoa rekrytoinnin yhteydessä turvallisuusselvityksestä myös työnhakijoille.

”Turvallisuusselvitykset ovat osa sitä toimintatapaa, jolla varmistamme, että henkilöstömme soveltuu hoitamaan keskuspankin ja finanssivalvonnan tehtäviä.

”Esimerkiksi turvallisuusselvityksiin liittyvä nuhteettomuuden seuranta on vielä melko tuntematon monille työnantajille. Nuhteettomuuden seuranta tarkoittaa sitä, että ihmisen luotettavuutta seurataan tiettyjen rekisterien perusteella koko turvallisuusselvityksen voimassaoloaika. Turvallisuusselvitys ei sen ansiosta koske vain aikaa ennen rekrytointia.”

SUOMEN PANKISSA TURVALLISUUSSELVITYKSET TUKEVAT MYÖS TYÖNANTAJAKUVAA

Yksi Suojelupoliisin asiakkaista on Suomen Pankki, joka teettää vuosittain noin 900-1000 turvallisuusselvitystä pankkiin ja Finanssivalvontaan rekrytoitavista henkilöistä sekä palvelusopimuskumppaneiden henkilöstöstä. Osastopäällikkö **Veli-Matti Lumiala** kertoo, että Suomen Pankki oli yksi ensimmäisistä organisaatioista, joille Suojelupoliisi alkoi tehdä turvallisuusselvityksiä parikymmentä vuotta sitten. Turvallisuusselvitykset täydentävät muuta riskienhallintaa.

”Turvallisuusselvitykset ovat osa sitä toimintatapaa, jolla varmistamme, että henkilöstömme soveltuu hoitamaan keskuspankin ja finanssivalvonnan tehtäviä. Ne toimivat ennalta estävästi, kun jo rekrytointi- tai sopimusvaiheessa on tiedossa, että tehtävään liittyy turvallisuusselvitys. Toiseksi selvityksissä havaitaan aika ajoin merkityksellistä tietoa, jota ei olisi muuten ollut käytettävissä”, Lumiala kertoo.

Lisäksi Lumiala nostaa esiin työnantajakuvan, jota Suomen Pankissa on haluttu tietoisesti rakentaa. ”Turvallisuusselvitys on myös viesti asiantuntijalle siitä, että hänen tehtävänsä on tärkeä ja jokainen voi meillä turvallisesti tehdä omaa työtään.”

SÄHKÖISTÄ ASIOINTIA ARVOSTETAAN JA HALUTAAN KEHITTÄÄ

Yhä useampi turvallisuusselvitysasiakas hoitaa selvitysten hakemisen nykyään sähköisessä palvelussa. Asiakkaat ovat palautteen perusteella hyvin tyytyväisiä sähköiseen

Suomen Pankin osastopäällikkö Veli-Matti Lumiala

asiointiin, mutta siihen kohdistuu myös eniten konkreettisia uudistustoiveita.

”Asiakkaat toivovat erityisesti parempaa näkymää oman organisaationsa turvallisuusselvitysten kokonaisuuteen”, Tuulensuu mainitsee.

Lumiala toivoo, että jatkossa sähköinen turvallisuusselvitysten hakeminen saataisiin liitettyä mahdollisimman tiiviisti Suomen Pankin omiin rekrytointiprosesseihin. ”Käsittääkseni sähköisen asioinnin käsittelyn parantaminen onkin tällä hetkellä työn alla.”

KUN ON TARVETTA, JUTELLAAN

Tuulensuun mukaan asiakkailta saadun palautteen perusteella turvallisuusselvitysprosessissa kiinnitetään jatkossa huomiota erityisesti vuorovaikutukseen. Suojelupoliisissa tämä tarve on tunnistettu laajemminkin, ja vuorovaikutuksen parantaminen korostuu Supon uudessa strategiansa.

”Palautteessa nousee esiin toive mahdollisimman

aktiivisesta vuorovaikutuksesta, asiakkaamme toivovat, että olemme heihin yhteydessä ja tutustumme entistä paremmin heidän toimialaansa.”

Suomen Pankissa turvallisuusselvitysprosessi on hyvin vakiintunut eikä yhteydenpitoa Suojelupoliisin kanssa Lumialan mukaan aina edes tarvita.

”Kun kone käy, ei tule sellaisia erityisiä tilanteita. Välillä on sellaisia aikoja vuodesta, että on pidempiä työjonoja ja viiveitä, ja silloin on tarvetta yhteydenpitoon. Se on ollut hyvin luontevaa. Silloin kun on tarvetta, jutellaan.”

Lumialalla on pitkä kokemus yhteistyöstä Suojelupoliisin kanssa, joten hän on nähnyt muutoksen toiminnassa. Yhteistyötä hän pitää tärkeänä muutenkin kuin turvallisuusselvitysten yhteydessä.

”Suojelupoliisi on viime vuosina pystynyt entisestään parantamaan yhteistyötä koko yhteiskunnan kanssa, mikä varmasti tukee Supon perustehtävää. Yksi yhteistyön alue on tiedon jakaminen molemmin puolin. Tätä ovat esimerkiksi tilannekatsaukset ja näkemykset turvallisuuden vaikuttavista ilmiöistä. Niitä toivomme lisää.”

Suomalaiset luottavat Suojelupoliisiin

Suojelupoliisi teettää vuosittain kyselytutkimuksen kansalaisten käsityksistä Suojelupoliisin toiminnasta. Viimeisin kyselytutkimus tehtiin 22.11.–3.12.2021. Otos edusti Suomen 18-79-vuotiaista väestöä Ahvenanmaan ulkopuolella.

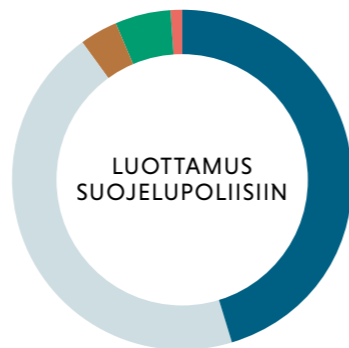
Suurin osa (89 %) suomalaisista sanoo luottavansa Suojelupoliisiin joko paljon tai melko paljon. Kaksi viidestä (40 %) luottaa Supoon paljon, joka toinen (49 %) luottaa melko paljon.

Luottamus Suojelupoliisiin on lähes yhtä vahvaa kuin vuosi sitten. Vain yksi suomalainen sadasta ei luota Suojelupoliisiin lainkaan.

Samassa tutkimuksessa selvitettiin myös sitä, kuinka hyvin Suomessa asuvat ihmiset tuntevat Supon tehtävät. Tehtävät muuttuivat jonkin verran, kun tiedustelulainsäädäntö tuli voimaan kesällä 2019.

Suojelupoliisin tehtävistä parhaiten tunnettiin tiedon hankinta Suomen turvallisuutta vaarantavista uhkista, terrorismin torjunta sekä Suomeen kohdistuvan vakoilun estäminen. Yli 90 prosenttia vastaajista tunnisti nämä Supon tehtäviksi. Yli 80 prosenttia suomalaisista tietää myös, että Supo jakaa tiedustelutietoa presidentille, hallitukselle ja viranomaisille sekä tekee turvallisuusselvityksiä avaintehtäviin valittavista henkilöistä.

Ulkomaantiedustelu on yksi Suojelupoliisin uusista tehtävistä, ja se tunnettiin Supon tehtävistä heikoimmin (72 prosenttia vastaajista). Hieman useampi uskoi Supon torjuvan järjestäytyntä rikollisuutta, mutta tosiasiaa se on Keskusrikospoliisin työaluetta. Reilu neljännes vastaajista arveli erheellisesti myös erityisen vakavien henkirikosten tutkinnan kuuluvan Supolle. Tulokset eivät ole juurikaan muuttuneet viime vuodesta.

- paljon 40 %
- melko paljon 49 %
- ei osaa sanoa 4 %
- ei kovinkaan paljon 6 %
- ei lainkaan 1 %

Haastattelujen kokonaismäärä oli 1005. Tulosten virhemarginaali on +/- 3 prosenttiyksikköä.

Ratakatu 12, 00120 Helsinki, Suomi
+358 295 480 131, www.supo.fi

